

පොළොන්නරු යුගයේ බෞද්ධ පූජා චාරිත්‍රවල
වර්ධනයට හේතු වූ සාහිත්‍යය කෘති පිළිබඳ
විමර්ශනයක්

Literary works that influenced the Buddhist rituals in the
Polonnaruwa era

ආර්. මලවි පතිරණ

Abstract

Buddhists' attitudes towards sacred objects and related rituals have been developed due to the texts (books) written during the Polonnaruwa Period and the commentaries or interpretations added to the early texts. It can be identified through the Vesaturudā Gāthā Sannaya, Muvadevdāvata, Mahābodhivamsa Granthipada, Dharmapradīpikā or Mahābodhivamsa Parikathā, Amāvatura, Sasadāvata, Jātakaṭṭhakathā Varṇanā, and Jātaka Gāthā Sannaya, which have been specially studied regarding this research topic. Sri Lankan Buddhists were fond of such a heroic way of praise due to the praise of God by the Hindus and the praise of the Bodhisattva by the Mahāyāna Buddhists during the Polonnaruwa period. As a result, a composition style full of devotional praise is also evident in the compositions of this period. Therefore, due to such literary texts, the people were led to worship the Buddha with a devotion that exceeded faith. The objective of this research is to investigate those books that have influenced the development of Buddhist rituals in the Polonnaruwa period. The research problem here is whether the literary works written in the Polonnaruwa

period led to the development of Buddhist rituals. The main research method in this study is text analysis. Furthermore, due to the limitations of the research, only the written literary works mentioned above were focused on in this study.

Keywords: Polonnaruwa Period, Buddhism, Texts, Development, Rituals

1. හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාව සතු ලිඛිත ඉතිහාසයෙන් බොහෝ දුරට විදහා දක්වන්නේ ආගමික හා දේශපාලන තොරතුරු ය. එම ආගමික තොරතුරු අනුව පුද පූජාවන් සම්බන්ධ කරුණුවලට ලක්දිව ඉපැරණි සාහිත්‍යය තුළ විශේෂ අවධානයක් යොමු වී ඇති බව විශද වෙයි. මෙම යුගයේ සාහිත්‍යය ප්‍රධාන වශයෙන් සිංහල, පාළි හා සංස්කෘත වශයෙන් වෙන් කොට දැක්විය හැකිය. ඒ පිළිබඳව අධ්‍යයනය තරමක් දුෂ්කර වන්නේ ශේෂව ඇති කෘතීන් ගණන ඉතා අල්ප වීම නිසා ය (ලියනගමගේ, ගුණවර්ධන, 1987; 189). සමස්තයක් ලෙස ලක්දිව සිංහල භාෂාව හා සාහිත්‍යය ආරම්භ කිරීමට මුල් වන්නේ මහින්දාගමනය නමැති ඓතිහාසික සංසිද්ධියයි. බෞද්ධ ආභාසයෙන් ලක්දිව සාහිත්‍යය ගොඩනැගුණු මුල් ම යුගය ද මෙම යුගය යි (සන්නස්ගල, 1994; 16). ශ්‍රේෂ්ඨ සාහිත්‍යය කෘතීන් පහළ වන්නේ ආර්ථික සමෘද්ධිය හා සමාජ ස්ථාවරත්වය ඇති අවධිවලදී ය (සුරවීර, 2010; 48). එහෙත් පොළොන්නරු යුගය වැනි එවැනි සමාජ ස්ථාවරත්වයක් නොමැති කාලවකවානුවල පවා ශ්‍රේෂ්ඨ සාහිත්‍යය කෘති පහළ වූ බවට සාක්ෂ්‍ය ඇත. ඒවායින් වැඩි ප්‍රමාණයක් බුදුසමය හා බෞද්ධ පූජනීය වස්තු ඇසුරින් රචනා වීම ද සුවිශේෂත්වයකි. ආර්ථික හෝ සමාජ ස්ථාවරත්වයක් නොතකා ජනතාව බුදුසමය හා පුද සිරිත් සමග අඛණ්ඩ සබඳතාවක් ගොඩනගාගෙන සිටි බව ද මින් ගමාමාන වේ.

විශේෂයෙන් මුල් යුගයේ සිංහල සාහිත්‍යයට අදාළ මූලාශ්‍රය අතර වර්තමානය වන විට දැකිය හැක්කේ සීගිරි කැටපත්

පවුරේ ලියවුණු කුරුටු ගී, ශිලා ලේඛන කිහිපයක් හා ග්‍රන්ථ තුනක් පමණි. එසේ ම ලක්දිව ප්‍රාග් බෞද්ධ යුගයේ දී පණ්ඩුකාභය රජුට බ්‍රාහ්මණයකු විසින් ශිල්ප ඉගැන්වූ බව මහාවංශසය වැනි මූලාශ්‍රයවල සඳහන් වන බැවින් යම්කිසි සාහිත්‍යය ක්‍රමයක් තිබෙන්නට ඇතැයි සිතිය හැකි ය. එහෙත් විධිමත් කලාශිල්ප මෙන් ම භාෂාව හා සාහිත්‍යය ද ආරම්භ වීම පිළිබඳ නිශ්චිත අවස්ථාව වන්නේ මහින්දාගමනය යි. ඒ අතුරින් ‘හෙළධ්‍රැව’ හෙවත් පාලි අටුවා ඇසුරින් සිංහලට පරිවර්තනය කරන ලද ග්‍රන්ථ පෙළ බෙහෙවින් වැදගත් වේ. බුද්ධසෝම හිමියන් විසින් පසුකාලීනව රචනා කරන ලද සමන්තපාසාදිකාව වැනි පාලි අටුවාවලට ද මූලාශ්‍රය වූයේ මෙම හෙළධ්‍රැවවන් ය (ලියනගමගේ, ගුණවර්ධන, 1987; 189, 190). එම ග්‍රන්ථ වර්තමානය වන විට ශේෂව නොතිබුණ ද සිංහල ලේඛකයන් විසින් හෙළධ්‍රැව භාවිත කළ බවට සාධක පවතී. මෙම යුගයේ ලියවුණු සෙල්ලිපි ද එක ම කරුණක් අරඹයා ලියවුණු බව පෙනේ. එනම්, යම් යම් වස්තු සංඝයාට පූජා කිරීම සඳහන් කොට තැබීම සඳහා ය (එම, 190, 191). එසේ ම බෞද්ධ පුද පූජාවන් හේතුවෙන් සාහිත්‍යය වර්ධනය වූ බවට ඉතා පැරණි සාක්ෂියක් එමගින් ඉදිරිපත් වේ. අටවැනි සියවසෙන් අනතුරුව දැකිය හැකි අනුරාධපුර සෙල්ලිපි ඉතා දීර්ඝ වූ ඒවා වන අතර බොහෝ විට රජවරුන් විසින් විහාරාරාම සම්බන්ධයෙන් පනවන ලද යම් යම් නීති රීති ඒවායෙහි ඇතුළත් ය. උදාහරණ ලෙස අභයගිරි ලිපිය හා මිහින්තලා ලිපිය දැක්විය හැකි ය (අමරවංශ හිමි, 1969; 65, 154). ඒ අනුව ගම්‍යමාන වන්නේ විහාරාරාම පූජා කිරීමටත් අනතුරුව ඒවා ආරක්ෂා කර ගැනීම උදෙසා ජනතාව දැනුවත් කිරීමටත් මෙම සෙල්ලිපි මගින් අපේක්ෂා කරන්නට ඇති බව යි.

සාහිත්‍ය වූ කලී කිසියම් සමාජයක, උප සංස්කෘතියක හෝ සාමාජික කණ්ඩායම් තුළ විශේෂයෙන් හෝ යම් යම් කාල පරිච්ඡේදවල එම සමාජයන් හෝ කණ්ඩායම් සතු සාරධර්ම මෙන් ම සංකේතාත්මක අර්ථයන් ද පිළිඹිබු කරන පදනමකි (පල්ලියගුරු, 2002; 28). එබැවින් බෞද්ධ පුද පූජා පිළිබඳව ඒ ඒ යුගවල ස්වරූපය හඳුනා ගැනීමට ද එම සාහිත්‍යය කෘති උපකාර වේ.

ලක්දිව බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ මෙන් ම පුදපූජා හා බැඳුණු බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ ද ආරම්භය අනුරාධපුර යුගය යි. බුදුදහම හඳුනා ගැනීමත් එය රට පුරා පැතිරයාමත් සමග අධ්‍යාපනය දියුණු විය (කුලසූරිය, 1962; 31). පිරිවෙන, අධ්‍යාපනයේ කේන්ද්‍රස්ථානය වූ අතර එහි දී බුදුදහම අනුව මිනිස් ජීවිත හැඩගස්වමින් අධ්‍යාපනය ලබා දෙන ලදී. එබැවින් ඉතා වටිනා සාහිත්‍ය කෘති බිහි විය. අනුරාධපුර යුගයේ මුල්කාලය තුළ මිථ්‍යා විශ්වාසවලින් බැහැරව අර්ථාන්විතව ආරම්භ වූ පුද පූජාවන් බොහෝ සාහිත්‍ය කෘති සඳහා ප්‍රස්තුතයන් වූ අතර ඒ අනුසාරයෙන් පසුකාලීන යුගවල ද පූජනීය වස්තූ හා පුද පූජාවන් සම්බන්ධව බොහෝ කෘති රචනා විය. පූර්ව යුගවල රචනා වූ කෘති සංවර්ධනය වීමක් මෙන් ම එබැවින් ජනතාව අතර බෞද්ධ පුද පූජාවන් තවදුරටත් ජනප්‍රිය වීමක් ද සිදු විය. තවද, අනුරාධපුර රාජධානි සමයේ දී ථෙරවාදී බුදුසමය පදනම් කරගෙනද පශ්චාත් අනුරාධපුර යුගය හා පොළොන්නරු යුගය වන විට ථෙරවාදී මෙන් ම මහායාන බුදුසමයේ බලපෑමෙන් ද එවැනි ග්‍රන්ථ රචනා වීම හා මුල් ග්‍රන්ථ වඩාත් සංවර්ධනය වීමත් එමගින් බෞද්ධ පුදපූජා ජනප්‍රියත්වයට පත්වීමත් සිදුවන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. විශේෂයෙන් ම මහායාන බුදුසමයේත් හින්දු සමයේත් බලපෑමෙන් හක්තිවාදය ඉස්මතු වීම තවදුරටත් ඊට හේතුවන්නට ඇත.

පොළොන්නරුව ලංකා ඉතිහාසයේ රාජධානියක් බවට පත්වන්නේ ක්‍රි.ව. 10, 11 වන සියවස්වල ඇතිවූ ද්‍රවිඩ ආක්‍රමණ හේතුවෙනි. පොළොන්නරු නගරය (පාලි භාෂාවෙන් පුලන්දි නගර) ලක්දිව පැරණිතර ආර්ය වාසභූමියක් ව පැවති බවක් නොපෙනෙන බව මහාවාර්ය බෞම්හේ අදහසයි ('පරාක්‍රමබාහු රාජසමයට පසුබිම', බෞම්, 1953; 10). ක්‍රි.ව. 1017 දී පමණ මෙරට ආක්‍රමණය කළ සොළීන් නිසා සිංහල සංස්කෘතියේ ස්වර්ණමය යුගය වූ අනුරාධපුර රාජධානිය බිඳ වැටුණු අතර ක්‍රි.ව. 1070 දී රාජ්‍යත්වයට පැමිණෙන පළමු වැනි විජයබාහු රජු සොළී පරසතූරන් පලවා හැර මෙරට අත්පත්කොට ගෙන සමෘද්ධිමත් රාජ්‍යක් බවට පත් කරන්නේ පොළොන්නරු නගරය කේන්ද්‍ර කොටගෙනය (නිවන්දම ශ්‍රී ධර්මකීර්ති, 2002; 50). සිංහල

සාහිත්‍යයේ ඉතිහාසය පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී අනුරාධපුර යුගය හඳුන්වාදිය හැක්කේ ශ්‍රේෂ්ඨතම යුගයක් වශයෙනි. එහෙත් පොළොන්නරු රාජධානි සමය රුවිය, රසය, විචාරය, රචනා විලාසය ආදී අංශ පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී අනුරාධපුර යුගයට වඩා හාත්පසින් ම වෙනස් වන්නේ අනුරාධපුර අගභාගයේ දී හටගත් යට කී යුද අරගල හා ශාස්ත්‍රීය සිද්ධි නිසා ය (එම, ප්‍රස්තාවනාව, 6-25). ආචාර්ය ගුණවර්ධන නානායකාරගේ අදහස වන්නේ පොළොන්නරු යුගය යනු සිංහල සාහිත්‍යය නව මුහුණුවරක් ඔස්සේ අහ්‍යුදය කරා පිය නැගූ අවධියක් බවයි (ගුණවර්ධන, 1998; 23). විශේෂයෙන් ම මෙම යුගයේ සාහිත්‍ය නිර්මාණ කෙරෙහි බලපෑ සමකාලීන දේශපාලන තත්වය, ආගමික නායකත්වයන් සමග ද විපර්යාසයන්ට ලක්වූ බව එම කෘති අධ්‍යයනයේ දී මොනවට ගම්‍ය වෙයි (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම', මලවි පතිරණ, 2018; 337). එහෙත් මුල් කාලයේ බුදුසිරිත හා බෞද්ධ පූජනීය වස්තූ ඇසුරින් රචිත ග්‍රන්ථවලට තවදුරටත් අර්ථ විග්‍රහ ඉදිරිපත් කරමින් ද එම පුද පූජා ඉස්මතු කරමින්ද ග්‍රන්ථ රචනා කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් ද හඳුනාගත හැකි බැවින් මෙකල පුද පූජාවන්හි වර්ධනයට බෞද්ධ සාහිත්‍යය හේතුවන්නට ඇතැයි සඳහන් කළ හැකිය.

පර්යේෂණයේ සීමාව හේතුවෙන් මෙම ප්‍රස්තුතයට අදාළව ලිඛිත සාහිත්‍යමය කෘති කිහිපයක් කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කරන ලද අතර එබැවින් ම මෙමගින් තත්කාලීන පූජා චාරිත්‍ර පිළිබඳ සාහිත්‍යමය හෝ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ගෙනහැර දැක්වීමක් නොකරන ලද බවද සඳහන් කළ යුතුය.

2. ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

2.1 පොළොන්නරු යුගයේ භාෂා සාහිත්‍යය හා ආගමික පසුබිම

ක්‍රි.ව. 11වන ශතවර්ෂයේ දී පොළොන්නරුව රාජධානියක් බවට පත්වන්නේ ලංකා ඉතිහාසයට විශාල බලපෑමක් කළ එමෙන් ම බලවත් යුද කඳවුරක් වශයෙන් කැපී පෙනුණු පොළොන්නරුව නගරය කේන්ද්‍රකරගෙන ය (එම, 337). මෙම යුගයේදී අනුරාධපුර යුගයට වඩා විදේශීය බලපෑම් හා අරගල දක්නට ලැබුණු බැවින්

සිංහල සාහිත්‍යය කෙරෙහි ද එමගින් කිසියම් බලපෑමක් වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය (එම, 338). එහෙත් පොළොන්නරු යුගය සිංහල භාෂාවේ සංස්කෘත යුගය (පොළොන්නරු යුගයේ සිංහල භාෂාව හා සාහිත්‍යය', සපරමාදු, 1953, 115) යැයි සඳහන් කළ හැකි තරමට මේ යුගයේ සංස්කෘත භාෂාව හා අධ්‍යාපනය වඩාත් දියුණු තත්ත්වයට පත් වූ බව පෙනේ. වෛතුල්‍යවාදී ඉගැන්වීම් ව්‍යාප්ත වීමත් රජවරුන් මෙන් ම ඇතැම් හික්කුන් වහන්සේලා පවා එම ඉගැන්වීම් පිළිගැනීමත් සමග තවදුරටත් සංස්කෘත භාෂාවට ඉඩක් ලැබුණි. මන්දයත් එකල ලක්දිව මහායාන සම්ප්‍රදාය හැදින්වූයේ වෛතුල්‍යවාදය නමිනි. මහායානයේ භාෂාව සංස්කෘත වූ බැවින් මෙකල ඊට වැඩි ඉඩක් ලැබුණි. මීට අමතරව සංස්කෘත සාහිත්‍යයේ වර්ධනය පිණිස භාරතයේ ගුප්ත අධිරාජ්‍ය යටතේ නින්දු ආගම හා සංස්කෘත අධ්‍යයනයන් නැවතත් දියුණු වීම හේතු විය (එම, 116). මහාවිහාරයීය හික්කුන් වහන්සේලා වුවද සංස්කෘත භාෂාව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කළ බව සැලකිය යුතුය. එසේ ම සිංහල හා සංස්කෘත භාෂාවන් මිශ්‍ර වීම නිසා පොළොන්නරු යුගයේදී මිශ්‍ර සිංහලය බිහි වූ බවට ද මතයකි (එම, 118). එහෙත් එය අනුරාධපුර යුගයේ අවසාන භාගයේ සිට දක්නට ලැබුණු බවට ක්‍රි.ව. 9වන සියවසෙහි කස්සප රජු අතින් ලියවුණු 'දම්පියා අටුවා ගැටපදය' සාකඡ්‍යා දරයි. එහිදී සංස්කෘත පද බහුල ව දක්නට ලැබේ. කෙසේ වුවද මෙම යුගයේ සාහිත්‍ය රචනාවන්හි අලංකාර බහුල වී යැයි සැලකිය හැකිය. විශේෂයෙන් ම ඊට හේතුව සංස්කෘත අලංකාරවාදයේ බලපෑමයි (එම, 120). එය 1වන විජයබාහු රජුගේ අඹගමුව සෙල්ලිපියෙන් ද, 1වන පරාක්‍රමබාහු රජුගේ දෙවනගල සෙල්ලිපියෙන් ද තවදුරටත් තහවුරු වේ (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම', මලවි පතිරණ, 2018; 338). එමෙන් ම මෙම යුගයේ සංස්කෘත භාෂාවේ දියුණුවක් දක්නට ලැබුණ ද ක්‍රි.ව. 12වන 13වන සියවස්වල දී පාලියෙන් ලියවුණු ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණය වැඩි බව පෙනේ ('පොළොන්නරු යුගයේ සිංහල භාෂාව හා සාහිත්‍යය', සපරමාදු, 1953, 122). උදාහරණ වශයෙන් විනය හා අභිධර්මය පිළිබඳ ව්‍යාධ්‍යානමය ග්‍රන්ථ කීපයක් ද ටීකා කීපයක් ද පාලි රචනාවන් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. එනම් 'මහාබෝධිවංස ග්‍රන්ථපද විවරණය' හෙවත් 'බෝධිවංස

ගැටපදය', 'ජාතක අටුවා ගැටපදය', 'වෙසතුරුදා සන්නය', 'අටදා සන්නය', 'අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ සන්නය', 'ධර්මප්‍රදීපිකා' හෙවත් 'බෝධිවංශ පරිකථා' ය. එසේම 1 වන පරාක්‍රමබාහු රජු යටතේ බුදුදහම පිළිබඳව ඇති වූ උනන්දුව විනය සංගායනාවක් පවත්වා ශාසන සංශෝධනයක් සිදුකිරීමෙන් වුව ද ප්‍රකාශිතය. එබැවින් ථෙරවාද බුදුසමය පොළොන්නරු යුගයෙන් ඇත් ව ගියේ යැයි සඳහන් කළ නොහැකිය. එසේ ම මෙම යුගයේ අවසාන භාගයේ දී පමණ රචිත යැයි සැලකෙන ගුරුඵගෝමීන්ගේ 'අමාවතුර' ද බුදුගුණ වර්ණනාව අරමුණු කොට ගෙන රචිතය (එම, 128). මෙම යුගයේදීම රචිත යැයි සැලකෙන 'මුවදෙව්දාවත' හා 'සසදාවත' යන කාව්‍ය ග්‍රන්ථයන් ද භාරතීය අලංකාරවාදයෙහි දක්වා ඇති මහාකාව්‍ය ලක්ෂණ අනුව රචනා කරන ලද අතර ඒවාට ද වස්තුවිෂය වූයේ බුදුසමය යි. ඒ අනුව පොළොන්නරු රාජධානි සමය තුළ ශ්‍රී ලාංකික සංස්කෘතිය කෙරෙහි බලපෑ ථෙරවාද හා මහායාන බෞද්ධ සම්ප්‍රදායන්වලත්, හින්දු සමයේත් ආභාසය භාෂාව හා සාහිත්‍ය මගින් පිළිබිඹු වූ බව පැහැදිලිය (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවි පතිරණ, 2018; 339).

2.2 පොළොන්නරු යුගයේ බෞද්ධ පූජා චාරිත්‍රවල වර්ධනයට හේතු වූ සාහිත්‍යය කෘති

තත්කාලීන සාහිත්‍යය කෘති වශයෙන් මෙහිදී විමර්ශනය කරනු ලබන්නේ වෙසතුරුදා ගාථා සන්නය, මුවදෙව්දාවත, මහාබෝධිවංශ ග්‍රන්ථපදය, ධර්මප්‍රදීපිකාව හෙවත් මහාබෝධිවංශ පරිකථාව, අමාවතුර, සසදාවත, ජාතකට්ඨකථා ග්‍රන්ථපද වර්ණනාව හා ජාතක ගාථා සන්නය ආදී බෞද්ධ පුද පූජාවන්හි වර්ධනයට හේතු වී යැයි සැලකිය හැකි ග්‍රන්ථ කිහිපයක් පමණි. පර්යේෂණයේ සීමාව හේතුවෙන් මෙම ප්‍රස්තුතයට අදාළව යටකී ලිඛිත සාහිත්‍යමය කෘති කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කරන ලදී.

2.2.1 වෙසතුරුදා ගාථා සන්නය

ක්‍රි.ව. 1058-1153 කාලයේ රචිත යැයි සැලකෙන ‘වෙසතුරුදා ගාථා සන්නය’ වෙස්සන්තර ජාතකට්ඨකථාවේ පැරණි කොටසට අයිති පාලි ගාථා පන්තියේ ගාථාවල ජාතකට්ඨකථා ටීකාව ඇසුරු කරමින් කළ පදගත සන්නය (වෙසතුරුදා සන්නය) යි (සන්නස්ගල, 1994; 110).

“දුරවබෝධ පද සදහා පදගතාර්ථ දැක්වීම සන්නයක මූලික ම ලක්ෂණය වෙයි. සාහිත්‍යය සම්බන්ධයෙන් විමසන කල සන්න ග්‍රන්ථවල සාහිත්‍ය අගයක් දක්නට නො ලැබේ. මුල් පොත්වල ගැට මුසු තැන් හෙළි පෙහෙළි කිරීමට වැඩි යමක් සන්න ග්‍රන්ථයකින් ඉටු වන බවක් විද්‍යමාන නො වුණ ද ඒවායෙහි සාහිත්‍ය වටිනාකමක් නැතැ යි පැවැසීම ද උගතට ය. විශේෂයෙන් ම ඒවායෙහි යෙදෙන වචන මාලාව අතින්ද සන්න පොත් භාෂා සාහිත්‍යයේ තතු සොයන්නන්හට උපකාරී වෙයි. භාෂා විකාශනය මෙන් ම පැරැණි ග්‍රන්ථකරුවන්ගේ අර්ථ වර්ණනා ක්‍රම හඳුනා ගැනීමට, සිංහලයේ නිවැරදි, පැහැදිලි වියත් ගත් වහර හඳුනා ගැනීමට හා සාහිත්‍ය ග්‍රන්ථවල හෝ ග්‍රන්ථකරුවන්ගේ හෝ කාලය නිර්ණය කිරීමට හේතු වන සාධක ආදිය හඳුනා ගැනීමට සන්න ග්‍රන්ථවලින් යම් බඳු මෙහෙයක් සිදු වේ” (ලසිකා, 2013/2014; 115, 116).

කෙසේ වුවද, වෙස්සන්තර ජාතකය යනු, දාන පූජාව පිළිබඳව බෝධිසත්ව චරිතයෙන් ආදර්ශ පෙන්වා දෙන ඉතා ජනප්‍රිය බෞද්ධ කථාවකි (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවි පතිරණ, 2018; 340).

යුගයේ අවශ්‍යතාවන් ද මත මෙම යුගය තුළ ජනතාව අතර දාන සිතුවිලි හා දාන පූජාවන් වර්ධනය කිරීමේ අදහසින් ද බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පාරමිතා පුරණයේ ස්වරූපය තවදුරටත් ඉස්මතු කරමින් ද දාන පාරමිතාව පුරන රාජ්‍යත්වයක් පිළිබඳ ආදර්ශ සපයමින් ද වෙස්සන්තර ජාතකය ජනතාවට තවදුරටත් තේරුම් ගැනීම පහසු කරවමින් මෙම සන්නය ඉදිරිපත් කරන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකි ය.

“පොදු ජනයාගේ වර්ත ඇදහිලි ද හැඩ ගස්වමින් ඔවුන්ගේ සිත් ප්‍රසාද සංවේගයෙන් හා හක්ති රසයෙන් පින වූ රාම කථාව මෙන් වෙස්සන්තර කථාව ද පොදු සිංහල ජනයාගේ වර්ත හැඩ ගස්වමින් ප්‍රසාද සංවේගයෙන් හා හක්ති රසයෙන් ඔවුන් පිනවමින් ලක්දිව පැතිර ගිය එකකි” (වික්‍රමසිංහ, 1997; 87).

වෙස්සන්තර කථාව කෙරෙහි මෙම යුගයේ අවධානය තිවු වූ බව පැහැදිලිය. කලින් කල රටෙහි පැවැති දේශපාලනික හා ආගමික විපර්යාසයන් හේතු කොට ගෙන තත් කාලීන ජනතාවගේ අපේක්ෂාවන්හි විවිධතාවන් ද ඇති වීම වැළැක්විය හැකි කාරණයක් නො වේ. සාහිත්‍යයේ ද එම බලපෑම දැක ගැනීමට පුළුවන. පාලි භාෂාවෙන් පෝෂණය වූ ථෙරවාදී බුදු දහමෙහි මූලික හරය උකහාගත් බණ පොත් වෙනුවට මහාදේව වාදය, මහාපුරුෂ සංකල්පය පදනම් කරගත් වර්ණනා ඊතියක් සිංහල ජනයා තුළ සැකසෙන්නට වූ කල්හි එවන් ඊතියකට අනුගත වෙමින් තත්කාලීන ලේඛකයන්ට ග්‍රන්ථකරණයේ නියැලෙන්නට සිදු විය. හින්දුන්ගේ වීර වික්‍රම තේජෝ බල පරාක්‍රමයෙන් යුත් දේව වර්ණනයත්, මහායානිකයන්ගේ අනුපමේය වූ බෝධිසත්ත්ව වර්ණනයත් නිසා තත්කාලීන සිංහල බෞද්ධ ජනතාව එවැනි වීර රසයෙන් යුත් වර්ණනා මාර්ගයක් ප්‍රිය කරන්නට විය. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ තත් කාලීන උගතුන්ගේ රචනා තුළ ද හක්ති වර්ණනාවෙන් පිරිපුන් රචනා ගෞලියක් බිහිවීම යි. බුදුන් වහන්සේ දේවාති දේව, බ්‍රහ්මාති බ්‍රහ්ම වූ අයුරුත්, තෙරුවන්හි ගුණය අසීමිත වූ අයුරුත් දක්වීමට සිංහල ලේඛකයෝ වර්ණාතීගය රචනා මාර්ගයට අවතීර්ණ වූහ. ඒ යුග අවශ්‍යතාව ද සපුරාලමිනි. (‘ගුරුළුගෝමීන්ගේ හා විද්‍යාවක්‍රවර්තීන්ගේ බුද්ධකාය සංවර්ණනාව’, රාහුල හිමි, 2012; 156). එබැවින් පොළොන්නරු යුගයේදී මෙවැනි සාහිත්‍යමය ග්‍රන්ථ පරිශීලිත ජනයා හක්තිමත් බවින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පුදන්නට ද යොමුවන්නට ඇත.

2.2.2 මුවදෙව්දාවන

මහායානිකයන්ගේ සිරිතක් වූ තම ආගමික කතුවරුන්ගේ ගුණවගාව, කලාව මගින් පිළිබිඹු කිරීම නිරූපණය කරන (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවි පතිරණ, 2018; 340) ප්‍රශස්ත බණ්ඩ කාව්‍යයක් (සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජිනරතන, 2009; 212) වන ‘මුවදෙව්දාවන’ පොළොන්නරු යුගයේ විසූ කිසියම් ලේඛකයකු විසින් රචනා කරන ලද්දකි. මෙය දැනට හමු වන පැරණිතම සිංහල පද්‍ය ග්‍රන්ථය වශයෙන් සැලකිය හැකි යැයි මහාචාර්ය බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත් පවසයි (බිහේෂ්, 2015; 3). විශේෂයෙන් ම මෙකල හින්දු බලපෑම මත හින්දු මූර්තිය, කෝවිල්, හින්දු පුද පූජා ආදියෙහි දෙවියන්ගේ ගුණ ගැයීම ආදී භක්තිමත් සම්ප්‍රදායන් ව්‍යාප්ත වූ බවත් පැහැදිලි ය. හින්දූන් දෙවියන්ට පෙන්වන භක්තිය බෞද්ධයන් විසින් බුදුරදුන්ට දැක්වූ අතර විශාල හින්දු කෝවිල් තැනෙන විට බෞද්ධ විහාරස්ථාන ද විශාල විය. ඒ ආකාරයට හින්දු පුද පූජාවන්ගේ ආභාසය ද බෞද්ධ පුද පූජාවන්ට ලැබුණි. “කලාවේ එක් පැත්තකින් මෙසේ භක්තිය විනිවිද ගිය අතර තවත් පැත්තකට කවියේ යොමු වූහ. ඒ බුදුරදුන්ගේ ගුණ මහිමය පෙන්වීමට යි. (සන්නස්ගල, 1994; 112, 113). ඒ අනුව මෙම කාව්‍ය මගින්ද එම අරමුණ ඉටුකරගන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. මධ්‍යදේව ජාතකය වස්තු විෂය කර ගනිමින් බුද්ධ පූජාවක් ලෙස සිංහල භාෂාවෙන් ජනතාවට කියවා අවබෝධ කර ගත හැකි පරිදි බුදු ගුණ වැනුමක්. (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම් මලවි පතිරණ, 2018; 340) ද මෙහි අන්තර්ගත විමෙන් එය වඩාත් තහවුරු වෙයි. ජනතාව පුද පූජාවන් වැනි පින් කිරියවත්වලට ඇළුම් කරවීම ද එක් අරමුණකි. එම ග්‍රන්ථය කියවන පොදු ජනතාව පිනෙහි කැමැත්තෙන් හින්දු පූජාවන්ට වඩා බෞද්ධ පුද පූජාවන්ට යොමු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකි ය (එම). ඒ අනුව පුද පූජා හේතු කොට ගෙන සාහිත්‍යය ද සාහිත්‍යය හේතු කොටගෙන පුද පූජාවන් ද වර්ධනය වූ බව පැහැදිලි ය.

එමෙන් ම මෙම ග්‍රන්ථය රචනා වන්නට තත්කාලීන දේශපාලන පසුබිම ද හේතුවන්නට ඇත.

“නරකෙසක් දැක රජ සැප හැර තපසට නික්ම යන රජෙකු පිළිබඳ ව පැවසෙන මධ්‍යදේව ජාතකය අලෝකික ධර්මතාවක් කුළුගන්වන කථා ප්‍රවෘත්තියක් වශයෙන් මතු පිටින් පෙනෙතත් කාව්‍යය රචනා වූ කාල වකවානුව සැලකීමේ දී එය උත්ප්‍රාසාත්මක අර්ථයක් මතු කිරීම් වස් රචනා කළේ දැ’යි හැඟේ. මන්ද යත් පොළොන්නරු යුගය රජකම මුල් කොට ගනිමින් දරුණු සටන් ඇවිළී ගිය, ලෙයින් තෙත් වූ කාල පරිච්ඡේදයක් වන බැවිනි. මුවදෙව් රඳ සුවාසු දහසක් රජ සැප විඳීමට ඉතිරි ව තිබියදීත් නරකෙසක් දැක කලකිරීමට පත් ව රජ සැප හැර යන නමුදු තත්කාලීන පාලකයන් ඊට හාත්පසින් ම වෙනස් ව කටයුතු කළ බව බෞද්ධ සමාජය තුළ පැහැදිලි කරවීම එම ලේඛකයාගේ අරමුණක් වී දැ’යි සිතේ (බිහේෂ්, 2015; 3).

එසේ ම, “මුවදෙව්දාවතෙහි එන පද්‍ය සඳහා අර්ථ නිරූපණ සපයන සන්න ග්‍රන්ථයක් මේ යුගයේ ම ලියැවී ඇති බව ඇතැම් වියත්තු පෙන්වා දෙති. සිංහල සාහිත්‍යය සම්බන්ධ බොහෝ ග්‍රන්ථවල එවැන්නක් පිළිබඳ ව සඳහන් ව නොමැති අතර පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය පිළිබඳ ව විමර්ශනයක යෙදෙන සිරි තිලකසිරි පොළොන්නරු යුගයේ රචනා වූ මුවදෙව්දාවත සන්නයක් පිළිබඳ ව සඳහන් කරයි. මුවදෙව්දාවත සන්නයේ කර්තෘවරයකු පිළිබඳ ව සඳහන් ක් නොමැති බව පවසන ඔහු එහි ව්‍යාධ්‍යාන ක්‍රමවේදය පිළිබඳ ව පවසන්නේ එහි ගීවල පදයක් පදයක් පාසා අර්ථ පැවැසීමෙන් ඔබ්බට නො යන පදාර්ථකථනයක් දක්නට ලැබෙන බව යි” (ලසිකා, 2013/2014; 119).

මෙම සන්න ග්‍රන්ථය මගින් වුවද විද්‍යාමාන වන්නේ එකල මුවදෙව්දාවත පිළිබඳ වූ අවධානය හා භාෂාමය සංවර්ධනයේ ස්වරූපයයි.

2.2.3 මහාබෝධිවංශ ග්‍රන්ථපදය

‘මහාබෝධිවංශ ග්‍රන්ථපදය’ නම් ග්‍රන්ථය ක්‍රි.ව. 1153 - 1202 කාලයේ ලියන ලද්දේ උපතිෂ්‍ය නම් තෙර නමක් බව සඳහන් වේ. එම ග්‍රන්ථය අනුරාධපුර යුගයේ ලියැවුණ මහා බෝධිවංසයට ලියන ලද ගැටපදය යි. මෙහි ඇතැම් තැනක පරිකපා ස්වරූපී විවරණද වෙයි. මෙම ග්‍රන්ථය ව්‍යක්ත භාෂාවෙන් රචනා කරන ලක්දකි (සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජනරතන, 2009; 76). එම නිසා මෙම ග්‍රන්ථය භාෂාවේ දියුණුවට ද හේතු විය (එම, 80). “යස්ස මුල්ලේ නිසින්නො’ව.....” (එම, 78) ආදී වශයෙන් එම යුගයේ බෞද්ධයාගේ අති උතුම් පූජනීය වස්තුවක් වූ බෝධීන් වහන්සේ පාදක කොට ගෙන රචිත මෙම ග්‍රන්ථය ද එකල පුද පූජා තුළින් බෞද්ධ සංස්කෘතිය හැඩගැසුණු ආකාරය පිළිබිඹු කරන්නකි. මෙහි මහාබෝධිසත්‍යන් වහන්සේගේ වංශය විස්තර වශයෙන් ප්‍රකාශ වන අතර ඒ තරම් විස්තරයක් වෙනත් ග්‍රන්ථයකින් සොයාගත නොහැකි බව සඳහන් වේ (එම, 78). ගැටපද ලියැවෙන්නේ පාලි පොත් සිංහලයෙන් ඉගෙනීමට පටන් ගත් අනුරාධපුර අවසාන සමයේ දී ය (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවි පතිරණ, 2018; 341). ඒ අනුව මෙකල ජනතාව අතර මෙම ග්‍රන්ථ ඇසුරු කිරීම ජනප්‍රිය වන්නට ඇත. මේ වන විටත් ජය ශ්‍රී මහා බෝධි වන්දනය ජනයා අතර ප්‍රකටය. තවදුරටත් එය වර්ධනය වීමට මෙවැනි ග්‍රන්ථ හේතු වන්නට ඇත.

2.2.4 ධර්මප්‍රදීපිකාව හෙවත් මහාබෝධිවංශ පරිකපාව

‘ධර්මප්‍රදීපිකාව’ හෙවත් ‘මහාබෝධිවංශ පරිකපාව’ ක්‍රි.ව. 1187-1225 කාලයේ ගුරුඵගෝමීන් විසින් රචනා කරන ලද්දකි (ධර්මප්‍රදීපිකාව, 1886; I). එය පාලි මහාබෝධිවංශයේ පද දෙසියපහකට පමණ කරන ලද සම්පූර්ණ විස්තරයකි. බෝධිවංශයේ දැක්වෙන අභිසම්බෝධි කථා, ආනන්ද බෝධි කථා, දසබල පරිනිබ්බාණ කථා, පඨම සංගීති කථා, දුතිය සංගීති කථා, තෘතිය සංගීති කථා, ලංකාවතරණ කථා, නවවිහාර පටිග්ගහන කථා, චේතිය විහාර පටිග්ගහන කථා, ධාත්වාගමන

කථා, දුමින්දාගමන කථා....ආදී වශයෙන් ද්වාදශ විෂයයන් පිළිබඳ පරිකථා මෙහි එයි (සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජනරතන, 2009; 90). එසේ ම මෙම ග්‍රන්ථය වර්තමාන සිංහල ග්‍රන්ථ සාහිත්‍යයෙහි ‘ගුරුපොත’ නමින් හඳුන්වන ඉතා වටිනා කෘතියකි (සන්නස්ගල, 1994; 131). මෙම ග්‍රන්ථය ද බුදුරජාණන් වහන්සේන් ජය ශ්‍රී මහා බෝධින් වහන්සේන් පිළිබඳ මෙන්ම සාරවත් ධර්ම කරුණුන් පිළිබඳ ව තවදුරටත් විග්‍රහයක යෙදෙන්නක් බැවින් බෝධි පූජාවන්හි අර්ථය තව තවත් අවබෝධ කරලීමටද බුද්ධ හා බෝධි පූජාවන් වර්ධනය වීමටද හේතු වන්නට ඇත.

“බුද්ධ ධර්මය අළලා ධර්මප්‍රදීපිකාව ලියුව ද එහි බෙහෙවින් බුදුන් වහන්සේගේ රූපකාය සංවර්ණනාව දැක ගැනීමට පුළුවන. පිටක ග්‍රන්ථන් අටියකථා ග්‍රන්ථන් ඉතා සමීප ආශ්‍රයෙහි තබාගෙන ගුරුඵගෝමීන් මෙහි දී බුදුන් වහන්සේගේ රූපකාය පිළිබඳ වර්ණනයක යෙදෙයි. විශේෂයෙන් දීඝනිකායෙහි එන ලක්ඛණ සූත්‍ර අටියකථාව ඉතා සමීපයෙන් ඇසුරු කරගෙන ඇති බව තත් වර්ණනාවෙන් පැහැදිලි වෙයි: ‘ගුරුඵගෝමීන්ගේ හා විද්‍යාවකුචරතීන්ගේ බුද්ධකාය සංවර්ණනාව’, (රාහුල හිමි, 2012; 158).

මෙම ග්‍රන්ථයෙහි විටෙක පාළි වදන් ද විටෙක සංස්කෘත වදන් ද යොදා ගනිමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිබඳ ව කරන වර්ණනා පොදුජන සිත්සතන් තුළ උන්වහන්සේ වන්දනා කිරීම කෙරෙහි තවදුරටත් උත්තේජනය කළ බවක් හඳුනාගත හැකිය.

2.2.5 අමාවතුර

ක්‍රි.ව. 1187-1225 කාලයට අයත් යැයි සැලකෙන ගුරුඵගෝමීන්ගේ ‘අමාවතුර’ හෙවත් ‘පුරුෂදමය සාරථී පද වර්ණනා’ නම් ග්‍රන්ථය පාලි ධර්මය නොදත් ජනතාව වෙනුවෙන් රචනා කරන ලදැයි ග්‍රන්ථයේ මුල් කොටසේ සඳහන් වේ (අමාවතුර, 1958; පි. I). මෙමගින් ජනතාව තුළ බුද්ධ චරිතය පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් ඇති කිරීම ද අපේක්ෂාව වන්නට ඇත. සාරවත් ධර්ම කතා ඇතුළත් කොට මට්සිඵ්ථු මනෝඥ මිශ්‍ර සිංහල

භාෂාවෙන් රචිත සිංහල ගද්‍ය ග්‍රන්ථාවලියෙහි ශ්‍රේෂ්ඨතර ග්‍රන්ථය වශයෙන් සලකන බව සිංහල ග්‍රන්ථ වංශයෙහි සඳහන් වේ (සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජීනරතන, 2009; 88). අනුරාධපුර යුගයේ පාළු සාහිත්‍යය පෝෂණය වූවාක් මෙන් ම පොළොන්නරු සමයේදී වැඩි අවධානයක් යොමු වන්නේ සංස්කෘත භාෂාවේ පෝෂණය කෙරෙහි ය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පූර්වසදම්ම සාරථී ගුණය වර්ණනා කරන ‘අමාතප්‍රවාහ’ නමින්ද හැඳින්වෙන මෙම ග්‍රන්ථය මගින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දෙතිස් මහාපුරුෂ ලක්ෂණ හා අසූ අනු ව්‍යඤ්ජන ලක්ෂණයන් ද මැනවින් පිළිබිඹු කර ඇති අතර පුහුදුන් පිරිස් තුළ බුද්ධ භක්තිය වැඩි දියුණු කිරීමට එය හේතු වන්නට ඇත. පොළොන්නරු යුගයේ විශාල හින්දු දේවාල තනා හින්දු දෙවියන් පුදන ලද බෞද්ධ ජනතාවට බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවියන්ටත් වඩා උතුම් අසමසම අනුන්තර ආශ්චර්යමත් කෙනෙකු බව පෙන්වා දීම මෙමගින් සිදු වූ බව පෙනේ (සන්නස්ගල, 1994; 133). ඉතා විශිෂ්ට බුදු සිරිතක් ලෙස මෙම ග්‍රන්ථය රචනා වීමට හේතු වූයේ ද පුද පූජා බව මින් තවදුරටත් විශද වේ. එමෙන් ම උතුම් බුද්ධ පූජා කෙරෙහි ජනයාගේ සිත්සහන් නැඹුරු වීමට මෙම ග්‍රන්ථය හේතු වන්නට ඇත. සාමාන්‍ය ජනයාට බුදුසිරිත, පුද පූජා හා ධර්මය තේරුම් ගැනීමටත් කුසල ක්‍රියා කෙරෙහි උත්තේජනයක් ඇති කිරීමටත් බණකථා සාහිත්‍යය හේතු වූ අතර අමාවතුර බෞද්ධ බණ කථා සාහිත්‍යයේ අග්‍රගන්‍ය කෘතියකි.

2.2.6 සසදාවත

දාන වේතනාවේ උසස් බව විනිවිද පෙන්වන ‘සසදාවත’ (කාව්‍යතිලක) ක්‍රි.ව. 1153-1186 අතර ලීලාවතී රැජිනගේ කාලයේ දී කිසියම් පඬුවරයෙකු විසින් රචනා කරන ලදැයි සැලකේ (සසදාවත 1961;7). දන් දීම මෙන්ම බෝසතුන් පිදීම කෙරෙහි ජනතාවගේ අවධානය තිවු කරන්නට මෙම ග්‍රන්ථය හේතු වන්නට ඇත. කෙසේවුවද, මහායාන භක්ති මාර්ගයේ ලක්ෂණ වන බෝධිසත්වයන්ගේ අලෝකික බලය, බෝධිසත්ව ස්තෝත්‍ර, අද්භූත පූජා, ආශ්චර්යමය නිමිති ප්‍රකට වීමෙන් (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවී පතිරණ

2018; 343) සංස්කෘත සාහිත්‍යයේ හා මහායානයේ ආභාසය ගම්‍ය වන අතර එය එකල බෝධිසත්ව වන්දනය වැනි මහායාන පුද පූජා වර්ධනයට බලපාන්නට ඇතැයි සඳහන් කළ හැකිය. මෙම කාව්‍යයෙන් පැරණි සිංහල භාෂාව හා වටිනා බෝසත් සිරිතක් ඉගෙනීමටත් උදාර අදහස් පහළ කර ගැනීමටත් හැකි අතර සිංහල භාෂාවේ පෝෂණය ද සිදු වී ඇත (සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජනරතන, 2009; 218). පුද පූජාවන්හි ජනිත කර ගත යුතු පරිත්‍යාගයේ අගය වැනි උදාර ආකල්ප ජනනයට මෙය තවදුරටත් හේතුවන්නට ඇත. එම කාලයේ දී ම ('සසදාවන සන්නය' සන්නස්ගල, 1994; 137) ද ලියැවී ඇත.

“සිංහල කාව්‍ය ග්‍රන්ථයකට ලියූ සිංහල සන්නයක් වශයෙන් මුල් කාලීන ව හඳුනාගත හැකි කෘතියක් වූයේ සසදාවන ගී කාව්‍යය සඳහා සපයන ලද සන්න ග්‍රන්ථය යි..... සසදාවන සිංහල භාෂාවෙන් රචනා කරන ලද්දක් වුව ද එහි භාෂාව තරමක් ගැඹුරු වූ ස්වරූපයක් ගනී. සසදාවන පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කරන්නකුට හෝ තත් කාව්‍යය කියවා රස විඳින්නකුට එහි අරුත් අවබෝධ කරගැනීම දුෂ්කර වන්නේ එබැවිනි. පොළොන්නරු සාහිත්‍යාවධියෙහි ඒ සඳහා සන්න ග්‍රන්ථයක් රචනා වීම අතිශය වැදගත් වන්නේ මේ කරුණ පදනම් කරගෙන ය. සසදාවන සන්නයේ කතුවරයකු පිළිබඳ ව ග්‍රන්ථාවසානයෙහි හෝ වෙනත් මූලාශ්‍රයක තොරතුරු සඳහන් වන්නේ නැත. එහෙත් එය සිංහල, පාලි, සංස්කෘත යන භාෂා ත්‍රයයෙහි ප්‍රාමාණිකයකු විසින් කරන ලද්දක් බව ග්‍රන්ථ අධ්‍යයනයේ දී තහවුරු වේ” (ලසිකා, 2013/2014; 117).

මෙකල දාන චේතනාව හා බෝසතාණන් වහන්සේගේ දාන පාරමිතාවත් ජනහඳවත්වල කුළුගැන්වීමෙහි ලා මෙම සන්නයෙහි විවරණ ද හේතු වන්නට ඇත. එබැවින් තවදුරටත් මෙම යුගයේ බෝධිසත්ව වන්දනාව ජනප්‍රිය වීමට මෙම කෘතීන් ද බලපාන්නට ඇතැයි සඳහන් කළ හැකි ය.

2.2.7 ජාතකට්ඨකථා ග්‍රන්ථීපද වර්ණනාව හා ජාතක ගාථා සන්නය

පොළොන්නරු යුගයේදී ජනතාව තුළ පුද පූජා පිළිබඳ රුචිකත්වය වර්ධනය වීමෙහි ලා ජාතක කතාවන් ද විශේෂයෙන් හේතු විය. මෙම ගැටපදය හා සන්නය මගින් තවදුරටත් එම ජාතක කථාවන් මැනවින් අධ්‍යයනය කිරීමට හා වටහා ගැනීමට පහසු වන්නට ඇත. ජාතකට්ඨකථා ග්‍රන්ථීපද වර්ණනාවෙහි කතෘ අඥාතය. අනුරාධපුර යුගයේ ලියවුණු ජාතකට්ඨකථාවට පසුකාලීනව (ක්‍රි.ව. 1153-1225) ‘ජාතකට්ඨකථා ග්‍රන්ථීපද වර්ණනාව’ රචනා කර ඇති අතර ජාතකපාලියේ ගාථාවන්ට ‘ජාතක ගාථා සන්නය’ නමින් පදාර්ථකථනයක් රචනා වූයේ ක්‍රි.ව. 1153 - 1225 කාලයේ ය: (එම, 118, 122). එය රාජ මුරාරි නම් පඩිවරයෙකු විසින් රචනා කරන ලද ගාථා 1505කින් යුක්ත ග්‍රන්ථයකි (පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම්, මලවි පතිරණ, 2018; 341).

3. සමාලෝචනය හා නිගමනය

ලක්දිව අනුරාධපුර යුගයේ දී බෞද්ධ පූජනීය වස්තූන් ඒ හා බැඳුණු පුද පූජාත් පිළිබඳව ජනතාව තුළ වූ ආකල්ප, පොළොන්නරු යුගයේදී ලියවුණු ග්‍රන්ථ හා මුල්කාලීන ග්‍රන්ථවලට එකතු වූ විවරණ හේතුවෙන් තවදුරටත් සංවර්ධනය වන්නට ඇති බව පැහැදිලිය. තත්කාලීන සාහිත්‍යය කෘති වශයෙන් මෙම ප්‍රස්තුතයට අදාළව විශේෂයෙන් අධ්‍යයනයට ලක්කළ වෙසතුරුදා ගාථා සන්නය, මුවදෙව්දාවත, මහාබෝධිවංශ ග්‍රන්ථීපදය, ධර්මප්‍රදීපිකාව හෙවත් මහාබෝධිවංශ පරිකථාව, අමාවතුර, සසදාවත, ජාතකට්ඨකථා ග්‍රන්ථීපද වර්ණනාව හා ජාතක ගාථා සන්නය තුළින් එය මොනවට හඳුනාගත හැකිය.

ලක්දිව පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය නිර්මාණ ඒවා කෙරෙහි බලපෑ සමකාලීන දේශපාලන හා ආගමික තත්වයන් හේතුවෙන් විපර්යාසයන්ට බඳුන් වූ බව පැහැදිලි කරුණකි. එවැනි තත්වයන් කරුණ කොටගෙන කාලීන ජනතාවගේ අපේක්ෂාවන්හි විවිධතාවන් ඇති වීම ද වැළැක්විය නොහැකිය. අනුරාධපුර

යුගයේ පාලි භාෂාවෙන් පෝෂණය වූ ථෙරවාදී බුදුදහමෙහි මූලික හරය උකහාගත් බණ පොත් වෙනුවට මෙකල මහාදේව වාදය, මහා පුරුෂ සංකල්පය පදනම් කරගත් වර්ණනා රීතියක් සිංහල ජනයා තුළ සැකසෙන්නට වූ කල්හි එවන් රීතියකට අනුගත වෙමින් තත්කාලීන ලේඛකයන්ට ග්‍රන්ථකරණයේ නියැලෙන්නට සිදුවන්නට ඇත. හින්දුන්ගේ දේව වර්ණනයත්, මහායානිකයන්ගේ බෝධිසත්ත්ව වර්ණනයත් නිසා තත්කාලීන සිංහල බෞද්ධ ජනතාව එවැනි වීර රසයෙන් යුත් වර්ණනා මාර්ගයක් ප්‍රිය කරන්නට ද ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එකල රචනාවන්හි හක්ති වර්ණනාවෙන් පිරිපුන් රචනා ගෛලියක් ද විද්‍යාමාන වෙයි. එබැවින් මෙවැනි සාහිත්‍යමය ග්‍රන්ථ හේතුවෙන් ශ්‍රද්ධාව ඉක්මවා ගිය හක්තිමත් බවකින් යුක්තව බුදුරජාණන් වහන්සේ පුදන්නට ද ජනතාව යොමු වූ බව පැහැදිලිය. මෙකල ලියැවෙන ගැටපද හා සන්න වැනි විවරණ කෘතීන් හේතුවෙන් පාලි භාෂාව නොදත් ජනතාවට ඒවා අවබෝධ කර ගැනීම පහසු වීමද ඊට හේතුවකි. එපමණක් නොව පාලි හා සංස්කෘත භාෂා ඇසුරින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පූජනීයත්වය ද අලලා ව්‍යක්ත විශාරද ග්‍රන්ථ රචනා කිරීමට තරම් අවශ්‍යතාවක්, අවබෝධයක්, උනන්දුවක් හා ජනප්‍රියතාවක් පොළොන්නරු යුගය වන විට පැවති බවද මෙම සාහිත්‍ය කෘතීවලින් ගම්‍ය වේ. ඒ අනුව ලක්දිව ඉපැරණි සංස්කෘතිය බෞද්ධ පුද පූජාවන් සමග කොතෙක් දුරට මිශ්‍ර වූයේ ද යත් නූතනයේ ද බෞද්ධ දාර්ශනික හරයන් සොයායාමට වඩා ඇතැම් බෞද්ධයන් උත්සුක වන්නේ පුදපූජා කෙරෙහි යොමුවීමටය. ඒ සඳහා යටකී සාහිත්‍ය කෘති හේතුවෙන් පොළොන්නරු යුගයේ බෞද්ධ පුජා චාරිත්‍ර වර්ධනයට සිදු වූ බලපෑම ද හේතු සාධකයක් වන බව තවදුරටත් සඳහන් කළ හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රය

ඤාණාලෝක හිමි කේ. (1958) *අමාවතුර*. (සංස්.) දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

ධර්මාලෝක හිමි ආර්. ධර්මාරාම හිමි ආර්. (1886) *ධර්මප්‍රදීපිකාව*. (සංස්.) කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ.

වික්‍රමසිංහ කේ.ඩී. (1961) *සසදාවත*. (සංස්.) කොළඹ: ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

ද්විතීයික මූලාශ්‍රය

අමරවංශ හිමි, කේ. (1969) *ලක්දිව සෙල්ලිපි*. කොළඹ: ඇම්. ඩී. ගුණසේන.

කුලසූරිය ඒ. (1962) *සිංහල සාහිත්‍යය 1*. මහරගම: සමන් මුද්‍රණාලය.

ගුණවර්ධන එන්. (1998) *පෙළොන්නරු යුගයේ සිංහල සාහිත්‍යය*. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ.

ධර්මකීර්ති ශ්‍රී එන්. (2002) *සිංහල සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණ යුගය*. දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.

පල්ලියගුරු සී. (2002) *සාහිත්‍යය - සමාජ විද්‍යාව පිළිබඳ හැඳින්වීමක්*. කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ.

ලියනගමගේ ඒ., ගුණවර්ධන ආර්. (1987) *අනුරාධපුර යුගය*. කොළඹ 07: ශ්‍රී ලංකා ජාතික පුස්තකාල සේවා මණ්ඩලය.

වික්‍රමසිංහ එම්. (1997) *සිංහල සාහිත්‍යයේ නැඟීම*. දෙහිවල: සී/ස තිසර ප්‍රකාශකයෝ.

සද්ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ජීනරතන එස්. (2009) *සිංහල ග්‍රන්ථ වංශය*. කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ.

සන්නස්ගල පී. (1994) *සිංහල සාහිත්‍යය වංසය*. කොළඹ: සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

සුරවීර, ඒ.වී. (2010) *අනුරාධපුර සංස්කෘතිය*. කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ.

ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහ

මලවි පතිරණ ආර්. (2018) 'පොළොන්නරු යුගයේ සාහිත්‍යය තුළින් හෙළිවන ආගමික බලපෑම'. සීලානන්ද හිමි මහඇස්සැද්දුමේ, ඉන්ද්‍රවිමල හිමි ටැම්පිටියේ (සංස්.) *නැණැස විමර්ශන පර්යේෂණ ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය 15වන*

කලාපය - දෙවන වෙළුම. මහනුවර: අස්ගිරි විහාර ආදි ශිෂ්‍ය සංගමය. (පිටු 337-343)

රාහුල හිමි කනංගමුවේ (2012) 'ගුරුළුගෝමීන්ගේ හා විද්‍යාවකුචර්තීන්ගේ බුද්ධකාය සංවර්ණනාව'. ප්‍රච්චිත 3වන කලාපය - දෙවන අංකය. ශ්‍රී ලංකා හික්සු විශ්වවිද්‍යාලයීය ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය. (පිටු 152-187)

ලසිකා රශිකලා (2013/2014) 'සිංහල කාව්‍ය සන්න ග්‍රන්ථ'. ජයමල් ද සිල්වා, දිල්ශාන් මනෝජී රාජපක්ෂ, දුලන්කා ලංසකාර, දිනේෂ් සඳුරුවන් (සංස්.) ප්‍රභා ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, තුන් වැනි කලාපය. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය: මානවශාස්ත්‍ර පීඨය. (පිටු 113 - 123)

සපරමාදු සුමනා (1953) 'පොළොන්නරු යුගයේ සිංහල භාෂාව හා සාහිත්‍යය' / ඒ. එල්. බණ්ඩාර. 'පරාක්‍රමබාහු රාජසමයට පසුබිම' පොළොන්නරු යුගය විශේෂ කලාපය - මහා පරාක්‍රමබාහු රජ පැමිණ 800 වැනි සංවත්සරය නිමිති කොටගෙන පළ කළ. දෙහිවල: තිසර ප්‍රකාශකයෝ.

වෙබ් අඩවි ලිපි

බිහේෂ් ඉන්දික සම්පත් (2015) මුඛදේවදාවන අර්ථදීපනි. ලබාගත්තේ: <https://www.researchgate.net/publication/276208167>. (දිනය: 2023.10.11.)